

 **FUNDACIÓ
BOFILL**

Educació per canviar-ho tot

Mesures de xoc i reformes prioritàries davant la crisi de la COVID-19

 OBRIM
 L'EDUCACIÓ

Per un país de noves oportunitats

Barcelona 15/04/2020

Índex

1.

Obrim l'educació

5.

Cap alumnes
desconnectat

8.

Programes d'estiu: quin
tipus?

12.

Intensificació de l'acció
prioritària

3.

Una crisi educativa

6.

Avaluació sense
repeticions

10.

Acollida i retrobament

13.

Lluita contra
l'absentisme

4.

Pla de xoc i agenda de
reformes

7.

Una orientació efectiva
i a temps

11.

Avaluació inicial i revisió
del currículum

14.

REPTES I REFORMES PEL
PROPER TRIENI

Una crisi educativa

Aquest any els infants i joves poden estar sis mesos sense escola, sumant l'estiu al darrer trimestre d'aquest curs 2019-2020 que serà d'ensenyament telemàtic, i és probable que infants i joves no tornin a trepitjar les aules fins al curs vinent.

La recerca mostra que l'absència perllongada de classes accentua les desigualtats educatives entre alumnes i famílies, provoca pèrdua del ritme d'aprenentatges i desvinculació escolar. I això es viu en un context crític per moltes llars que pateixen dificultats econòmiques, laborals o de salut. Caldrà acompanyar les problemàtiques crítiques derivades de l'angoixa, la inseguretat i la frustració.

No podem permetre que la crisi de salut provoqui una crisi educativa. Les bones oportunitats educatives són un component del benestar i no s'hi contraposen.

Calen mesures compromeses unes per garantir el dret a l'educació durant la crisi per evitar les desigualtats i altres per enfortir el sistema educatiu i garantir la recuperació educativa dels propers anys.

Un pla de xoc i una agenda de reformes

Obrim l'educació. Mesures de xoc i reformes prioritàries davant la crisi de la COVID-19 fa 50 propostes d'actuació per desplegar des d'ara i en els propers 3 anys

- **30 mesures** de xoc dirigides a **contenir les conseqüències desigualadores** de l'absència de classes i les vacances d'estiu, organitzades d'acord amb tres moments i objectius d'aplicació: a) finalització del curs 2019-2020; b) període d'estiu; c) inici i seguiment del curs 2020-2021.
- **20 mesures** que aborden les **reformes necessàries** que s'haurien d'entomar amb fermesa ja des del curs 2020-2021 per tal de convertir el proper trienni en un període d'autèntic impuls i l'equitat en l'educació.

FINALITZAR EL CURS :: Cap alumne desconnectat

Contra la bretxa material

- Establir acords entre administracions públiques (Departament d'Educació i ajuntaments) i operadores mòbils: a) **compra de paquets de dades** per fer arribar a les famílies sense connectivitat; b) provisió de **wifi gratuït en entorns urbans especialment desfavorits**; c) **distribució gratuïta de dispositius mòbils** en llars on no se'n disposi o la dotació sigui marcadament insuficient.

Contra la bretxa social:

- **Acció tutorial i docent suplementària amb l'alumnat NESED**, recursos digitals disponibles, i trucades telefòniques (a alumnes i famílies) com a mecanisme d'acompanyament. Components:
 - **Contrast** de la situació de l'alumne i la seva família: en el pla personal, emocional i motivacional, relacions dins la llar, infraestructura per a l'estudi, etc.
 - **Orientació** i suport socioemocional i regulatiu: motivació i guia de cara a mantenir actituds de resiliència i capacitat regulativa, evitant actituds de control o fiscalització.
 - **Connexió** de l'alumne amb la resta de professors o figures d'orientació.

FINALITZAR EL CURS :: Avaluació sense repeticions

- **Promoció automàtica** de curs (suprimir la mesura de la repetició) a primària com a secundària (obligatòria i postobligatòria). En el cas del 4t d'ESO, com a norma general, es facilitarà l'obtenció automàtica del títol.

Aquesta proposta hauria d'anar **acompanyada de les següents mesures (curs 2020-2021)**

- Per part d'equips docents i tutors, **integrar tots els inputs d'avaluació** recollits durant els dos trimestres i vincular-los a accions de seguiment i avaluació competencial i formadora telemàtica (tercer trimestre).
- **Potenciar i estendre l'avaluació inicial** que bona part dels centres fan dels seus alumnes durant les primeres setmanes de curs, redefinint el seu model.
- Dur a terme una ràpida **revisió i adaptació dels continguts** d'aprenentatge de tots els nivells (primària i secundària)
- **Incrementar i ajustar els dispositius i mesures "addicionals"** (SEP, PIM, aules d'acollida i suport lingüístics, tutors especialitzats...) i "intensives" (SIEI, SIAL, UECs...) en el marc del Decret d'escola inclusiva .
- Reforçar els sistemes de **tutorització i orientació** dins del centre i en col·laboració amb l'entorn, principalment en els centres més desfavorits.

FINALITZAR EL CURS :: Una orientació efectiva i a temps

Garantir la tasca orientadora (telemàtica i telefònica) que les figures de tutorització, de coordinació pedagògica i d'enllaç dels centres puguin fer amb els alumnes que finalitzin **cursos previs a transicions educatives**:

- Priorització d'aquestes tasques a 4t d'ESO
- Priorització alumnes i famílies més desafavorides

UN ESTIU EDUCADOR:: Programes d'estiu

Garantir una oferta de programes d'estiu arreu del territori, que s'estengui durant tot el període de vacances.

- **Programació d'activitats diària, amb opció de jornada completa** (partida) i **adaptable** al territori.
- Programes que combinin:
 - **Acompanyament socioemocional** : espais de tutorització individual o en petits grups adreçats a treballar aspectes com la incertesa, la por, la tristesa, la ràbia, les relacions interpersonals amb companys i adults, etc. Amb mentors i orientadors
 - **Acompanyament educatiu**: aprenentatges instrumentals, en base a activitats experiencials i col·laboratives, amb objectius pedagògics clars, incloguin competències d'autonomia i regulació.
 - **Enriquiment cultural i lleure**: descoberta de l'entorn, esportives, joc lliure i espais de participació de les famílies i referents de la comunitat.

UN ESTIU EDUCADOR:: Programes d'estiu

- **Adaptable** a diferents escenaris de post-confinament: prioritització d'activitats en grups reduïts, disposició d'un ampli nombre de centres educatius, equipaments municipals on distribuir la realització d'activitats.
- **Oberts** a tota la població en edat escolarització obligatòria, però prioritzant la **participació dels infants i adolescents** de famílies i entorns **més vulnerables**, mitjançant:
 - **Beques** que cobreixin **el 100%** del cost per a les famílies més desafavorides i ajuts pel transport.
 - **Serveis complementaris** (esmorzar i dinar) gratuït per a les famílies més vulnerables i un sistema de tarificació social per la resta de famílies.
 - **Accions informatives i de vinculació** amb les famílies més vulnerables dutes a terme en el marc dels plans d'orientació dels centres educatius, així com des dels serveis socials municipals.
- **Perfils professionals diversos** (educadors socials, psicòlegs, tècnics d'integració social o animadors socioculturals, monitors de lleure o estudiants universitaris.) i **docents voluntaris**, als quals se'ls puguin reconèixer mèrits certificables.
- La iniciativa dels programes d'estiu hauria d'impulsar-se en el marc **d'acords de coresponsabilitat i cofinançament entre el Departament d'Educació i els ens locals**

RETORN A L'ESCOLA:: Acollida i retrobament

- **Pla d'acollida post-crisi a cada centre**, que contempli accions i dispositius adreçats a facilitar el retorn a l'escola d'alumnes, mestres i famílies.
 - **Per l'alumnat**: Un increment dels espais de tutorització, en petits grups i de forma individualitzada; espais de treball socioemocional i conductual, amb activitats com ara modelització, jocs de rol, anàlisi de situacions socials, relaxament i introspecció; en casos de major impacte emocional de la crisi, espais de contacte amb professionals especialistes externs als centres.
 - **Pel professorat**: Un increment dels espais destinats al contacte i la reflexió compartida entre docents, per generar seguretat i cohesió d'equip, i fonamentar processos de pràctica reflexiva; espais de treball socioemocional i de guiatge, amb la col·laboració de professionals especialistes de dins o fora del centre.
 - **Per les famílies**: Amb la participació de les AMPAs, establiment d'espais destinats al contacte i la reflexió compartida entre famílies, amb l'objectiu de generar seguretat i adhesió escolar; accions de contacte i acollida per part de tutors i tutores, amb l'objectiu d'establir un vincle de confiança amb l'escola i l'escolarització dels fills.

RETORN A L'ESCOLA:: Avaluació inicial i revisió del currículum

- **Potenciar i estendre l'avaluació inicial** que bona part dels centres fan dels seus alumnes durant les primeres setmanes de curs, incloent components qualitius que permetin valorar l'estat emocional de l'alumne.
- Dur a terme una **ràpida revisió dels continguts d'aprenentatge** de tots els cursos, des d'un doble criteri:
 - Flexibilitzar l'exigència de continguts d'aprenentatge de tots els cursos, revisant les prioritzacions d'aprenentatges i buidant de temari allà on calgui.
 - Aplicar una lògica competencial i de sabers imprescindibles pensats en clau de cicle o etapa.

RETORN A L'ESCOLA:: Intensificació de l'acció prioritària

- **Pla de recursos suplementari per a les escoles de màxima complexitat** que contempli:
 - **Increment significatiu de les dotacions** de personal docent i no docent (tècnics d'integració social, educadors socials, psicòlegs, mediadors...)
 - Adequació de la dotació de **recursos digitals al centre** i disponibilitat de dispositius mòbils garantida per a tots els alumnes.
 - Garantir **tots els suports del Decret d'escola** inclusiva que el centre, fent ús de la seva autonomia i en relació amb les entitats de l'entorn, consideri necessaris: suports "addicionals" (reforç escolar, aules d'acollida i suport lingüístics, tutors especialitzats...) i "intensius" (escolarització compartida, educació especial...).

El Departament d'Educació hauria de dissenyar les línies mestre i els recursos bàsics d'aquests plans d'urgència (dotació de personal, suports d'escola inclusiva, recursos digitals), que haurien de concretar-se d'acord amb les necessitats dels centres. El finançament dels plans aniria principalment a càrrec del Departament, amb contribució dels ens locals en forma de dotació de personal no docent.

RETORN A L'ESCOLA:: Lluita contra l'absentisme

- Reforçament i execució dels **plans locals de prevenció i lluita contra l'absentisme**.
- Liderats pels ajuntaments, aquests plans han de contemplar **circuits eficients d'identificació i tractament** de situacions de risc, en xarxes d'atenció amb la participació dels centres.

REPTES I REFORMES PRIORITÀRIES PELS PROPERS 3 ANYS:: 1/2

Una política per a la cultura digital en l'ensenyament : Acords entre les Facultats d'Educació i els ICE de les universitats, i el Departament d'Educació per incloure les tecnologies digitals com a contingut bàsic i troncal dels programes de formació inicial i del desenvolupament professional del professorat (formació permanent i acreditacions de mèrits docents).

Revisió curricular, aprenentatge i avaluació competencial: Obrir un procés de debat i consultes que finalitzi amb una proposta curricular i d'avaluació actualitzada en clau competencial, de "bàsics i imprescindibles" i de personalització.

Una política per als centres d'alta complexitat: Els recursos s'assignen als centres gradualment d'acord amb criteris de necessitat i s'evita l'estigmatització de l'alta complexitat (**finançament per fórmula**). Creació de **Zones d'acció prioritària**, com a unitat bàsica en la gestió de l'escolarització i els recursos humans (professorat i especialistes) i en l'articulació de programes i serveis educatius en territoris desfavorits.

Polítiques de lluita contra l'abandonament educatiu : "beques salari" per als joves entre 16 i 18 anys de llars desfavorides que es mantinguin en el sistema educatiu, amb l'objectiu de cobrir els costos directes i indirectes de l'escolarització, així com de compensar pel cost d'oportunitats de seguir estudiant.

REPTES I REFORMES PRIORITÀRIES PELS PROPERS 3 ANYS:: 2/2

Polítiques i entorns educatius 360º equitatius i de qualitat: plans de personalització educativa en barris i municipis, garantint la qualitat de les activitats incloses en aquests plans i el sentit de la seva integració. Priorització de la participació d'infants i adolescents de famílies i entorns desafavorits amb beques i ajuts que cobreixin el conjunt de costos directes i indirectes de la participació (finançament local).

Polítiques educatives i pràctiques docents informades en l'evidència: Elaborar un Llibre blanc sobre l'ús de la recerca i l'evidència científica en el procés de presa de decisions de política educativa. Aquest document hauria de permetre establir un model de polítiques educatives informades en l'evidència, identificant procediments, actors implicats i elements de condicionalitat i transparència, i alhora, generar les condicions que permetin la seva avaluació a curt i mig termini

Educació per canviar-ho tot